

Nepoznati skladatelj Vladan Desnica

Čitajući prozu Vladana Desnice svatko je mogao ustanoviti da je pisac bio veliki poklonik glazbe, one koju danas zovemo klasičnom. Iz korespondencije doznajemo da je prvotno bio nakanio studirati pjevanje, pa je od toga odustao. Desničina djeca svjedoče da je cijelog života kod kuće pjevao zvučnim glasom i često svirao klavir. Ono što Desničine kćeri, pa ni supruga nisu znale slušajući ga, je da nije sve što je svirao bilo tuđe.

Tokom nedavno obavljenog temeljitog studija Desničine ostavštine pronađen je popunjen obrazac Zavoda za autorsko-pravno posredništvo SFRJ u kojem je Desnica sam strojopisom popisao četrnaest vlastitih skladbi koje je tako namjeravao prijaviti ovoj svojevrsnoj autorskoj agenciji. Od toga su u ostavštini pronađeni autografi šest dovršenih i jedne nedovršene skladbe. Sve su komorne, solo pjesme, skladbe za violinu uz pratnju klavira ili klavir solo, te jedna nedovršena namijenjena violončelu uz pratnju klavira.

Neke su datirane. Tako doznajemo da su u vremenu rasprostrte od 1923., prijelomne autorove osamnaeste kad je odustao od glazbenog poziva, do pedesetih godina stoljeća, kasno u njegovu životu, prepuštajući nam da u mislima dopunimo lakune koje zijevaju između njih. Naime, skladbe su među sobom vrlo različite.

Najveću skupinu čine upravo najranije skladbe, nastale od 1923. do vjerojatno prije skladateljeve tridesete. U njima, a tri od četiriju iz tog vremena su solo pjesme, primjećujemo da je bojažljiv i nesiguran klavirist, da od instrumenata poznaje samo violinu, ali izvrsno razumije pjevački glas. S harmonijom je tada bio na vi, ali zato s ritmom pjevanog stiha nije imao nikakvih poteškoća. To ga je dovelo u konfliktnu situaciju u kojoj stihovima točno i pomno sljubljuje glazbeni ritam, a teško uspijeva pogoditi metriku, ne znajući da je ključ glazbene metrike harmonija. Prvotno nije znao ni da je glazbeni oblik, sprezanje vremena glazbe u razvoj koji sobom samim zadaje vlastito trajanje i dovršenje, nešto neovisno od razvoja vremena lirske pjesme, nešto što se naslojava na poeziju. Sve su ovo osobine mladalačkog doživljaja tako složene i rafinirane umjetnosti kakva je klasična glazba do početka 20. stoljeća postala. Doživljavamo ju taktilno, kroz njezinu put, melodiju i harmoniju, ne uspijevajući pohvatati glavu i rep.

Negdje u posljednje godine prije rata mogla su pasti tri slavenska plesa za klavir koji nisu sačuvani, ali su, sudeći po naslovu mogli biti vježba u nacionalnom stilu. U skladbama koje su sačuvane ima nekoliko natruha tog stila, ali se čini da ga aristokrat kakav je Desnica unatoč svemu bio, nikad nije prigrlio.

U posljednjim trima skladbama, nastalim poznije u životu, vidimo velike promjene i sazrijevanje. Desnica je svoje skladbe počeo graditi puno manje ambiciozno i jednostavnije, u duhu neoklasicističkog okretanja dijatonici. Kao posljedica, postupno su se rasplinule poteškoće s metrom i svladan je oblik. Njegov omiljeni oblik sad je rondo kojeg oblikuje vrlo vješto, raznovrsno i igrajući se sa slušateljevim očekivanjima. U najzrelijoj od skladbi, Andante capriccioso za violinu i klavir ni najveći pedant neće uspjeti naći praktički nijedne zamjerke. Tretman instrumenata je suveren, harmonija besprijeekorna, a oblik izveden vješto, kao dvostruki rondo, nešto što je Haydn volio. Tu je skladbu mogao napisati bilo koji profesionalac. Istovremeno je ona i vjerojatno najmanje ambiciozna od svih Desničinih skladbi. Jedino, nije ni slična onome što očekujemo od pisca Proljeća Ivana Galeba.

Kao dodatnu zanimljivost, uvrstili smo jedinu poznatu skladbu na stihove samog Vladana Desnice, Bubica iz zbirke Slijepac na žalu, koju je uglazbio Ivo Lhotka-Kalinski.